

Dagboek 12
8-9 februari 2017

De komende twee dagen gaan we het veld in. Elke maand deelt Spie-en rijst uit aan aidspatiënten en weeskinderen, en vandaag gaan we mee helpen met het verdelen.

We vertrekken om 7 uur, vandaag gaat Hetty met ons mee, een Nederlandse vriendin die hier werkt met minderheidsgroepen.

We rijden naar een rijstfabriek waar Koy al met zijn Spie-en auto op de weegbrug staat met de bak vol zakken rijst. Boeren uit de omgeving brengen hier hun ongepelde rijst om te verkopen of te laten pellen voor eigen gebruik. Buiten ligt een grote hoeveelheid rijstkorrels te drogen in de zon alvorens ze gepeld kunnen worden.

Oma met haar drie jongste kleinkinderen die onlangs wees zijn geworden.

Vier maanden geleden overleden haar dochter en schoonzoon, door een ongeluk(?). Hun drie jonge kinderen werden naar oma gebracht die nu voor hen moet zorgen omdat ze niemand anders hebben. Vijf mondjes om te voeden elke dag. Hoe doet ze dat?

Ze vertelt: elke dag ga ik op zoek naar koeiepoep en verzamel dat naast mijn huis. Als het gedroogd is in de zon, verkoop ik het als kunstmest. Ook mag ik op het cassaveveld restjes cassave zoeken en

We verdelen de vracht rijst over twee auto's en gaan op pad langs een aantal communes om uit te gaan delen.

Aidspatiënten die een cd-4 gehalte (aantal witte bloedlichaampjes) van minder dan 350 hebben en een armoedekaart krijgen maandelijks 15 kg rijst. Ook pleegouders en weeskinderen krijgen 15 resp. 10 kg rijst per maand, als ze een armoedekaart hebben.

We bezoeken diverse communes, de Spie-en vrijwilligers van het gebied rijden steeds voor ons aan om ons de weg te wijzen. Het is boven de 35 graden vandaag. Zweten dus voor de jongens die helpen om de zakken rijst (50kg) naar de mensen toe te brengen.

Sommige bezoeken laten een onuitwisbare indruk achter. Bijvoorbeeld een oma van 60 jaar. We hadden haar vijftien jaar ouder geschat. Vol rimpels en haar handen die boekdelen vertellen. Wat heeft ze allemaal al meegemaakt in haar leven? Ze heeft Pol Pot overleefd.

Nu is ze pleegmoeder van haar kleinkinderen. De oudste is naar school en de tweede is met de koeien naar het rijstveld om te laten grazen.

Oma's beschermende handen....

meenemen. Ook dat laat ik drogen in de zon en verkoop is.

Maar wie past er dan op de kleine kinderen? O, die gaan gewoon mee.

De jongste drie kinderen zitten nog niet in het Spie-en wezenprogramma omdat ze nog maar net bij oma wonen. Maar de vrijwilligster is al druk bezig om alle gegevens te registreren, zodat oma ook voor deze kinderen de komende tijd rijst krijgt.

Oma woont in een bouwvallig afdakje, het is niet echt opgeruimd, wat wil je ook met kleine kinderen op zo'n klein oppervlak?

En de koeien? Nee, vertelt ze, die zijn niet van mij. Ik leen ze van iemand, en verzorg ze totdat ze een kalfje krijgen, die mag ik dan houden.

Ze is blij met de rijst die we voor haar voeten neerleggen en bedankt ons met haar bijna tandenloze mond.

Boeren brengen hun geoogste rijst naar de rijstfabriek om te laten pellen.

Donderdagmorgen reizen we naar Stung Trang, ons verste werkgebied in Kompong Cham. Het is fris vanmorgen voor Cambodjaanse begrippen, een graad of twintig. En het lijkt of het mistig is, een bijzonder verschijnsel hier in Cambodja. Sareth maakt er onderweg zelfs een foto van. Jens en Stefan zitten achter in de bak van de auto te koukleumen, een handdoek om hun schouders geslagen.

Na een kop koffie bij Koy thuis rijden we nog een uur verder naar het huis van Sam Chet, Spie-en bestuurslid. Bij hem thuis staan 250 waterfilters die de komende tijd zullen worden uitgedeeld aan arme gezinnen die geen toegang hebben tot schoon drinkwater.

Vandaag delen we er al enkele tientallen uit. Er zitten al veel mensen te wachten, want zoals het hier gebruikelijk is, wordt er weer een ceremonie van gemaakt. De districtsgouverneur is er zelfs voor hier naar toe gekomen.

Voordat wij waren gearriveerd heeft Sam Chet voorlichting gegeven over het gebruik en reiniging van de waterfilter. De filter is een plastic vat met een kraantje onderaan. In het vat hangt een keramieken pot waarin een soort zilverlaagje is meegebakken. In deze pot kan het vuile water worden gegoten en als het door de kleipot is gedruppeld is het drinkwater! Een prachtige oplossing voor het drinkwaterprobleem. Een filter kost 18 dollar, de mensen moeten zelf een kleine bijdrage betalen van twee dollar. De filter moet regelmatig worden schoon geboend, met de bijgeleverde borstel. Op deze manier kan de filter twee jaar worden gebruikt. Dan moet de keramieken pot worden vervangen. Er staat een datum van afgifte op de filter, zodat men weet wanneer het aan vervanging toe is. Deze kosten komen voor rekening van de eigenaar.

Als alle filters zijn uitgedeeld gaan ze mee achterop de brommer of op de fiets mee naar de huizen van de dorpingen.

In deze provincie zullen dit jaar 65 huizen worden gebouwd. De werkwijze was hier, dat een timmerman een bouwpakket aflevert en de dorpingen het huis bouwen. Dat blijkt niet in alle gevallen goed te gaan. We hebben meerdere voorbeelden gezien van een slechte constructie en dus hebben we besloten om de huizen door een aannemer te laten bouwen.

Vandaag gaan we met hem kennismaken en een drietal huizen bekijken die hij dit jaar al heeft gebouwd. Op het eerste oog lijken ze allemaal op elkaar, maar als je beter kijkt zien we dat hij al doende heeft geleerd. In het laatste huis zit zelfs een kozijn in de raamopening en is de vloer van hout, in plaats van bamboe. We overleggen over de prijs in vergelijking met de kwaliteit. We zullen dit later nog met Spie-en verder doorspreken.

Links een voorbeeld van een raam met kozijn, rechts zonder.

In dit arme gebied is nog veel meer nood. Een vrouw trekt mij mee aan een arm en laat zien hoe vies het water is dat uit de dorpsput komt. Ze vertelt dat het water, als het een poosje staat roodbruin wordt, als roestwater. En als ze zich er mee wassen krijgen ze jeuk.

In dit gebied, dat dichtbij de Mekong Rivier ligt, is het gevaar van arsenicum groot. En dat kan zelfs dodelijk zijn. Iemand van de lokale overheid neemt een flesje water mee om het te laten testen.

Als het niet drinkbaar is zal de put worden gesloten en op een andere plek dieper moeten worden gegraven.

Ook hier krijgen we meerdere verzoeken om een nieuw huis. En ook wil men graag een sluis in een irrigatiekanaal. We vertellen dat het verzoek moet worden ingediend bij Spie-en en dat aan de voorwaarden moet worden voldaan: een eigen bijdrage van 12% dit jaar en in 2018 15%.

Tijd voor de lunch: Cambodjaans fast-food: een bakje rijst met een kippepoot of stukjes varkensvlees. Koy neemt ons daarvoor mee naar een mooie locatie op een heuvel met uitzicht op de Mekong. Het is er lekker koel, want inmiddels staat de zon hoog aan de hemel te branden.

De bamboebrug in Kompong Cham naar het eiland Koh Pen

Na de lunch gaan we terug naar Kompong Cham en lopen weer een eindje over de bamboebrug naar het eiland Koh Pen, een brug geheel gemaakt van bamboe stokken, die zelfs een auto kan dragen. Een eind verderop word een echte brug gemaakt naar het eiland, als die klaar is zal deze bamboebrug verdwijnen. Een toeristische trekpleister minder hier in Kompong Cham.

Koy neemt ons ook nog mee naar een oude tempel uit het begin van de 11^e eeuw. Hier en daar zijn er restauraties gebeurd.

Na nog een bezoek aan de spinnenmarkt in Romdoul, waar Jens en Stefan natuurlijk de spinnen moeten proberen, rijden we in sneltreinvaart terug naar Phnom Penh.

De komende dagen gaan we even uitrusten, een paar vakantiedagen naar Sihanoukville met Jens en Stefan.

Sareth, Beja, Somona